

Seurantaa vesienhallinnan kohteilla

Vesistöjen tilaan liittyvän tiedon keräämistä kutsutaan seurannaksi. Seurantatietojen perusteella voidaan tarkastella vesistössä tapahtuvia muutoksia ja määritellä toimenpiteitä, joilla vesistön tilaa saadaan paremmaksi. Seurantatieto on tärkeää myös silloin, kun pohditaan jo toteutettujen, vesien tilaa parantavien toimenpiteiden vaikutuksia sekä jatkotoimenpiteiden tarvetta.

Seuranta voi sisältää erilaisia menetelmiä, kuten vesinäytteiden ottamista ja analysointia laboratoriossa. Näytteistä voidaan mitata esimerkiksi pH-arvo, ravinnepitoisuudet, kiintoaineiden määrä ja veden sameus. Näiden mittausten avulla saadaan tarkkaa tietoa vesistön tilasta ja sen muutoksista ajan myötä.

Kansalaishavainnointi on myös tärkeä osa vesistöjen seurantaa. Tavalliset ihmiset voivat osallistua vesistöjen tarkkailuun ja raportoida havaintojaan, kuten veden korkeutta, kasvillisuuden muutoksia ja eläimistöön esiintymistä. Kansalaishavainnointi auttaa keräämään laajempaa ja kattavampaa tietoa vesistöjen tilasta.

On tärkeää toteuttaa seurantaa säännöllisesti ja aina samalla tavalla, jotta eri vuosina koottuja tietoja voidaan vertailla luotettavasti keskenään. Muista myös kirjata tiedot ylös ja jakaa tietoa muille asiasta kiinnostuneille. Jos seurantaan ei ole mahdollista käyttää paljon rahaa, kannattaa panostaa kansalaishavainnointiin. Lisäksi kannattaa selvittää yhteistyömahdollisuudet muiden toimijoiden kanssa.

Tutustu ProAgria Pohjois-Suomen VENE-hankkeessa laadittuun Helpot seurantamenetelmät - taulukkoon: https://www.proagriaoulu.fi/files/vyyhti/vene-hanke_taulukko_uusi.pdf

Kansalaishavainnointi

Kosteikkojen perustaminen ja seuranta on arvokasta työtä. Kosteikot tarjoavat monipuolisen elinympäristön monille kasveille ja eliöille. Ne torjuvat rehevöitymistä pidättämällä kiintoaineita ja ravinteita. Toimiakseen hyvin kosteikot tarvitsevat seurantaa ja kunnossapitoa. Kosteikon seuranta antaa myös tärkeää tietoa kosteikon kehittymisestä ja hoidon tarpeesta. Seurantaa tehdään kosteikkokohteilla pääosin kansalaishavaintojen kautta. Kansalaishavainnoilla tarkoitetaan muuta kuin ammattimaisesti tehtävää havaintotoimintaa.

Kosteikkokohteella kannattaa seurata esimerkiksi kasvillisuuden määrää ja lajistoa, pinta-alaa, veden korkeutta, veden laatua, kiintoaineksen määrää ja eläimistöä. Myös kosteikkoaltaan ja patorakenteiden kuntoa on hyvä tarkkailla säännöllisesti.

Seuranta vesinäyttein

Tarkempaa seuranta vesienhallinnan rakenteiden vaikutuksista vesistöihin voidaan tehdä vesinäytteiden avulla. Seurannan avulla voidaan arvioida, paraneeko vai huonontuuko tarkasteltavan vesistön tila. Kunnostusten seurannassa on tärkeää tietää vesistön tila ennen ja jälkeen kunnostusten sekä rakentamistöiden toteuttamisen aikana, jotta toimenpiteiden vaikutuksia voidaan seurata ja arvioida. Havaintopaikat pyritään pitämään samoina vuodesta toiseen, jolloin muutokset on helpompi havaita. Myös määritykset ja menetelmät on pidettävä samoina, jotta tuloksia voidaan verrata toisiinsa. Vesinäytteiden paikkoja suunnitellessa kannattaa suosia olemassa olevia näytteenottopisteitä.

Kosteikon vaikutuksia kannattaa seurata esimerkiksi seuraavin analyysin: pH, kiintoaine, väri, sameus, orgaaninen hiili (DOC), kokonaistyyppi (liukoinen), kokonaisfosfori (liukoinen), lämpötila ja näkösyvyys.

Näytteenottoa kannattaa tehdä kosteikolle tulevasta uomasta ja purkupuutken suulta kosteikon jälkeen. Ajankohta näytteenotolle on syksyllä ja keväällä sekä korkean että matalan veden aikaan.